

Gender, deprese a domácí násilí

Mgr. et Mgr. Pavla Malvotová

Depresivní společnost I

6. 4. 2021

Struktura příspěvku

1. představení východiska
 - dílčí poznatek z výzkumu DN (souvislost deprese a páchání DN u žen)
2. představení teze
 - souvislost u žen a absenci souvislosti u mužů lze vysvětlit pomocí toxické maskulinity (a obecně genderových norem)
3. hledání důkazů teze v datech
4. závěr

Východisko

- dle dat z ČR z 1/2020 (kvótní výběr KSOC, n = 1034, heterosex. páry) **souvisí pocit osobní (ne)úspěšnosti u žen s pácháním domácího násilí**, zatímco u mužů ne
 - ty ženy, které na pětibodové škále uvádějí vyšší míru souhlasu s výrokem „Většinou u mne převažuje pocit, že jsem schopný a úspěšný člověk.“, uvádějí také méně často, že spáchaly vůči svému aktuálnímu partnerovi psychické, fyzické či sexuální násilí (konting. koeficient = 0,18**)
- → deprese u žen (jako pocit osobní neúspěšnosti, neschopnosti) by mohla souviset s pácháním domácího násilí, zatímco deprese mužů ne, proč?
 - lze interpretovat s pomocí pojmu *toxická maskulinita*, případně obecně genderových norem?

V partnerském soužití se mohou přihodit i další věci, na kterých se mohou podílet různou měrou oba dva. Stává nebo stávalo se něco takového ve Vašem vztahu?				
POKYN: Zakroužkujte JEDNU ODPOVĚĎ V KAŽDÉM ŘÁDKU				
	NIKDY	JEDNOU ČI DVAKRÁT	OBČAS	ČASTO
1) Partner úmyslně zničil něco, na čem mi záleželo.	1	2	3	4
2) Udělal/a jsem něco podobného jemu.	1	2	3	4
3) Kontroloval mě, kolik peněz a za co utrácím nebo jenom záměrně málo přispíval na společné aktivity.	1	2	3	4
4) Udělal/a jsem něco podobného jemu.	1	2	3	4
5) Přehnaně žárlil nebo mne podezíral z nevěry.	1	2	3	4
6) Udělal/a jsem něco podobného jemu.	1	2	3	4
7) Zakazoval mi stýkat se s mojí rodinou nebo přáteli.	1	2	3	4
8) Udělal/a jsem něco podobného jemu.	1	2	3	4
9) Podrobně kontroloval, kde jsem, s kým jsem a co dělám.	1	2	3	4
10) Udělal/a jsem něco podobného jemu.	1	2	3	4
11) Urážel mě, nadával mi nebo mne ponižoval.	1	2	3	4
12) Udělal/a jsem něco podobného jemu.	1	2	3	4
13) Vyhrožoval, že ublíží mně nebo někomu, na kom mi záleží	1	2	3	4
14) Udělal/a jsem něco podobného jemu.	1	2	3	4
15) Nevhodně se mne dotýkal nebo mne jinak sexuálně obtěžoval, až mi to bylo nepříjemné.	1	2	3	4
16) Udělal/a jsem něco podobného jemu.	1	2	3	4
17) Když jsem neměla náladu na sex, přiměl mě k němu citovým nátlakem, vydíráním nebo násilím.	1	2	3	4
18) Udělal/a jsem něco podobného jemu.	1	2	3	4
19) Donutil mě souhlasit i s věcmi nebo názory evidentně nesprávnými.	1	2	3	4
20) Udělal/a jsem něco podobného jemu.	1	2	3	4
21) Vyhrožoval mi rozvodem nebo odchodem ze vztahu.	1	2	3	4
22) Udělal/a jsem něco podobného jemu.	1	2	3	4
23) Dal mi facku nebo do mne prudce strčil.	1	2	3	4
24) Udělal/a jsem něco podobného jemu.	1	2	3	4
25) Jinak mě fyzicky napadl (např. kopl, něčím udeřil apod.)	1	2	3	4
26) Udělal/a jsem něco podobného jemu.	1	2	3	4

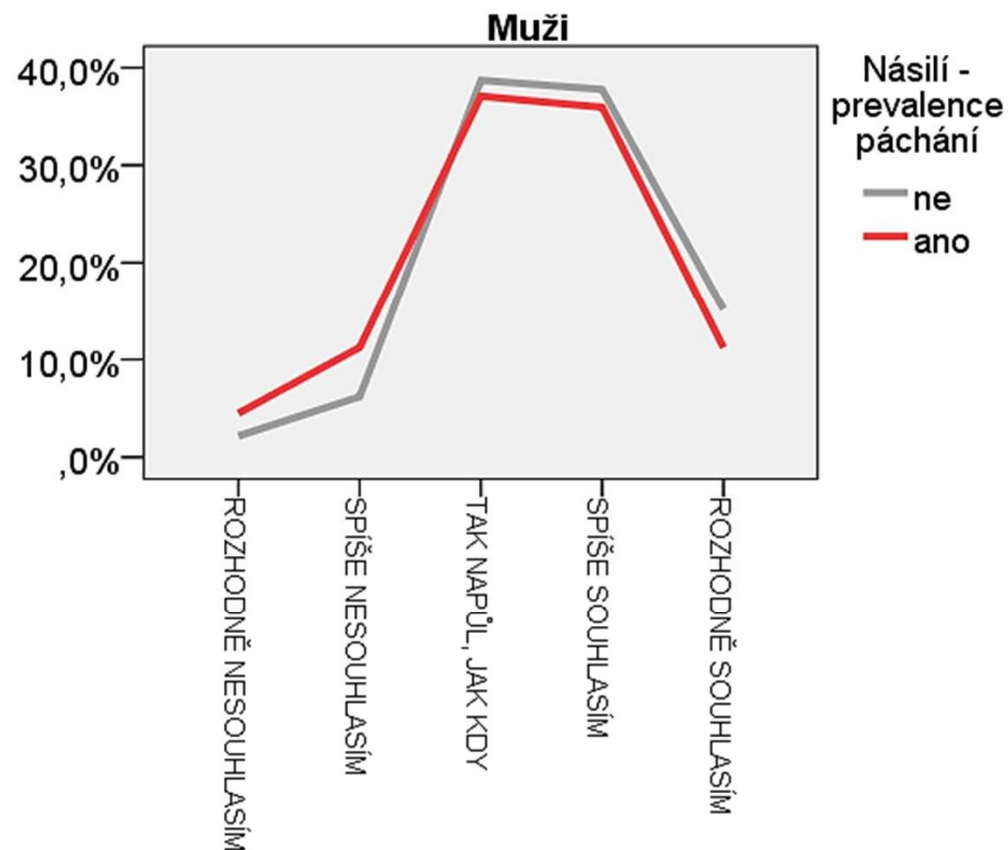
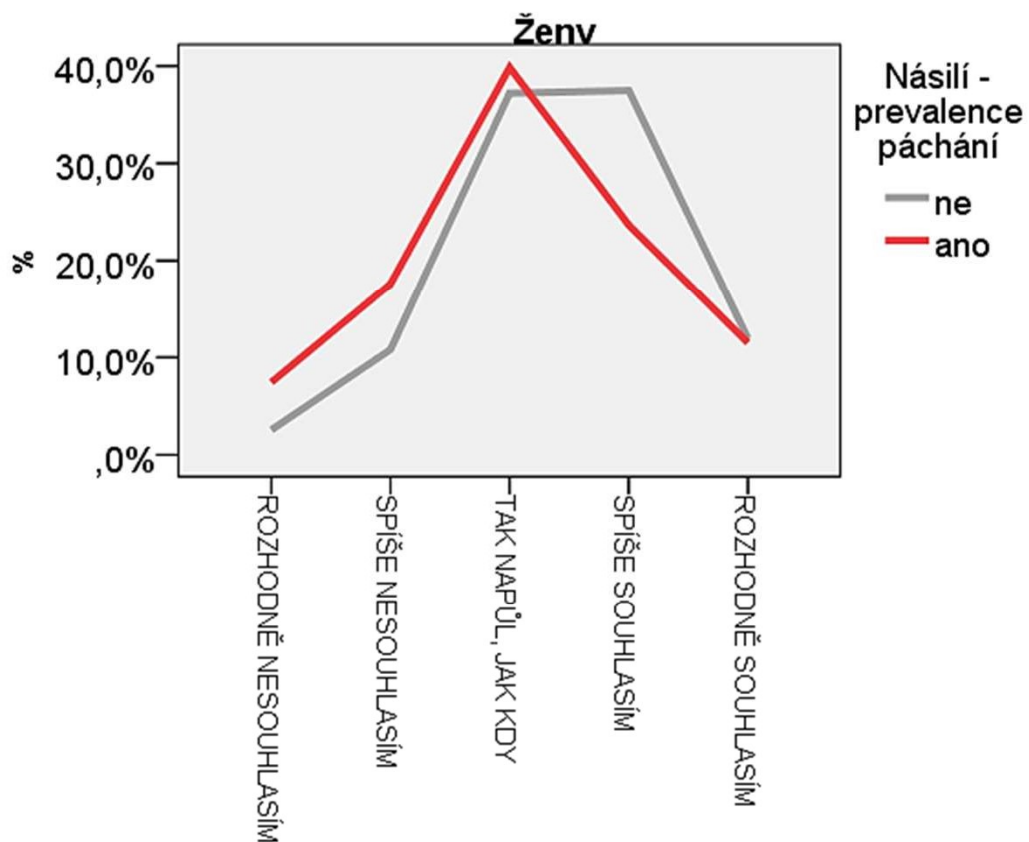
Násilí - prevalence páčání

Jste		Frekvence	%	Platná %	
Muž	Platné	ne	334	64,6	64,7
		ano	182	35,2	35,3
		Celkem	516	99,8	100,0
	Missing	1	,2		
	Total	517	100,0		
Žena	Platné	ne	364	70,4	70,5
		ano	152	29,4	29,5
		Celkem	516	99,8	100,0
	Missing	1	,2		
	Total	517	100,0		

d) Většinou u mne převažuje pocit, že jsem schopný a úspěšný člověk.

Jste		Frekvence	%	Platná %	Kumul. %		
Muž	Platné	ROZHODNĚ SOUHLASÍM	69	13,3	13,8	13,8	
		SPÍŠE SOUHLASÍM	186	36,0	37,1	50,9	
		TAK NAPŮL, JAK KDY	191	36,9	38,1	89,0	
		SPÍŠE NESOUHLASÍM	40	7,7	8,0	97,0	
		ROZHODNĚ NESOUHLASÍM	15	2,9	3,0	100,0	
		Celkem	501	96,9	100,0		
		Missing	NEVÍM	16	3,1		
	Muži celkem		517	100,0			
	Žena	Platné	ROZHODNĚ SOUHLASÍM	59	11,4	11,8	11,8
			SPÍŠE SOUHLASÍM	168	32,5	33,5	45,3
TAK NAPŮL, JAK KDY			190	36,8	37,9	83,2	
SPÍŠE NESOUHLASÍM			64	12,4	12,8	96,0	
ROZHODNĚ NESOUHLASÍM			20	3,9	4,0	100,0	
Celkem			501	96,9	100,0		
Missing		NEVÍM	16	3,1			
Ženy celkem		517	100,0				

Souvislost pocitu os. úspěšnosti a páčání DN podle pohlaví

„Většinou u mne převažuje pocit, že jsem schopný a úspěšný člověk.“

Souvislost pocitu os. úspěšnosti a páchání DN podle pohlaví

Chi-Square Tests

Jste		Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Muž	Pearson Chi-Square	7,204 ^a	4	,126
	Likelihood Ratio	6,987	4	,137
	Linear-by-Linear Association	4,976	1	,026
	N of Valid Cases	501		
Žena	Pearson Chi-Square	16,120 ^b	4	,003
	Likelihood Ratio	15,702	4	,003
	Linear-by-Linear Association	10,556	1	,001
	N of Valid Cases	500		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,33.

b. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,92.

Symmetric Measures

Jste		Value	Approx. Sig.
Muž	Nominal by Nominal Contingency Coefficient	,119	,126
	N of Valid Cases	501	
Žena	Nominal by Nominal Contingency Coefficient	,177	,003
	N of Valid Cases	500	

Nabídka možných výkladů zjištěné souvislosti

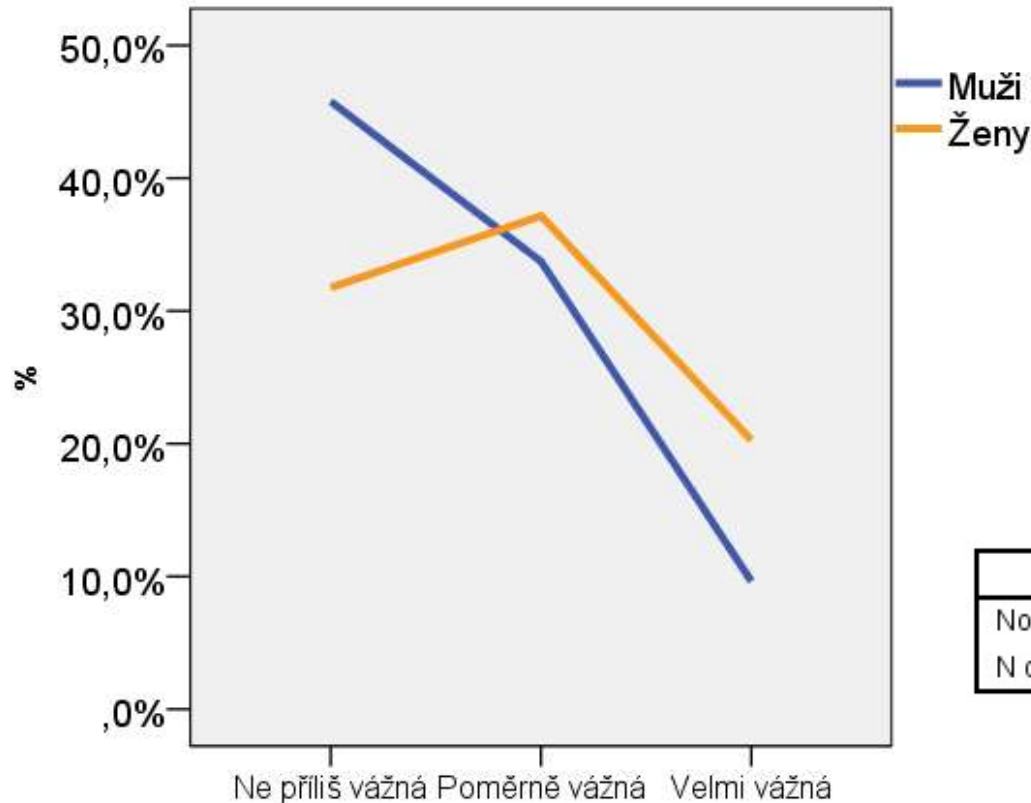
Vysvětlení založená na genderových rolích / normách:

1. muži podléhají ideálu toxické maskulinity
 - pocit úspěšnosti v důsledku páchání DN tak u nich není narušen
2. ženy chápou svůj neúspěch dle zhodnocení svého vztahu, muži spíš dle pracovních úspěchů
 - páchání DN jako indikátor nekvalitního vztahu se tak promítne do pocíťovaného os. neúspěchu jen u žen
3. ty ženy, které se dopustí DN, jsou následně zaplaveny výčitkami, protože takové jednání neodpovídá ideálu správné, submisivní ženy

Ad 1: Muži pod vlivem toxické maskulinity?

- dle aktuálního výzkumu...
 - muži vidí **násilí mezi rodiči v dětství jako méně závažné** než ženy (byť podíl těch, kteří nějaké dle svých slov zažili, je u m i ž obdobný – 26 a 29 %)
 - → normalizace násilí, strach přiznat emoce?
 - **muži se chápou jako mírně dominantnější** (schopnost vnutit názor, být autoritou) než jak se chápou ženy
 - → násilnější vztah k okolí?
 - **muži vidí o něco méně důležité vyhledání pomoci** ze strany ženské oběti DN než ženy
 - → normalizace násilí na ženách?
 - **muži ve větší míře než ženy souhlasí s názorem, že sex stále představuje manželskou povinnost**
 - → normalizace násilí na ženách?

Vnímaná závažnost násilí mezi rodiči v dětství podle pohlaví

Když si na tuto situaci/tyto situace dnes vzpomenete, mohl/a byste říci, jak vážná tato situace tehdy pro Vás byla?

Chi-Square Tests

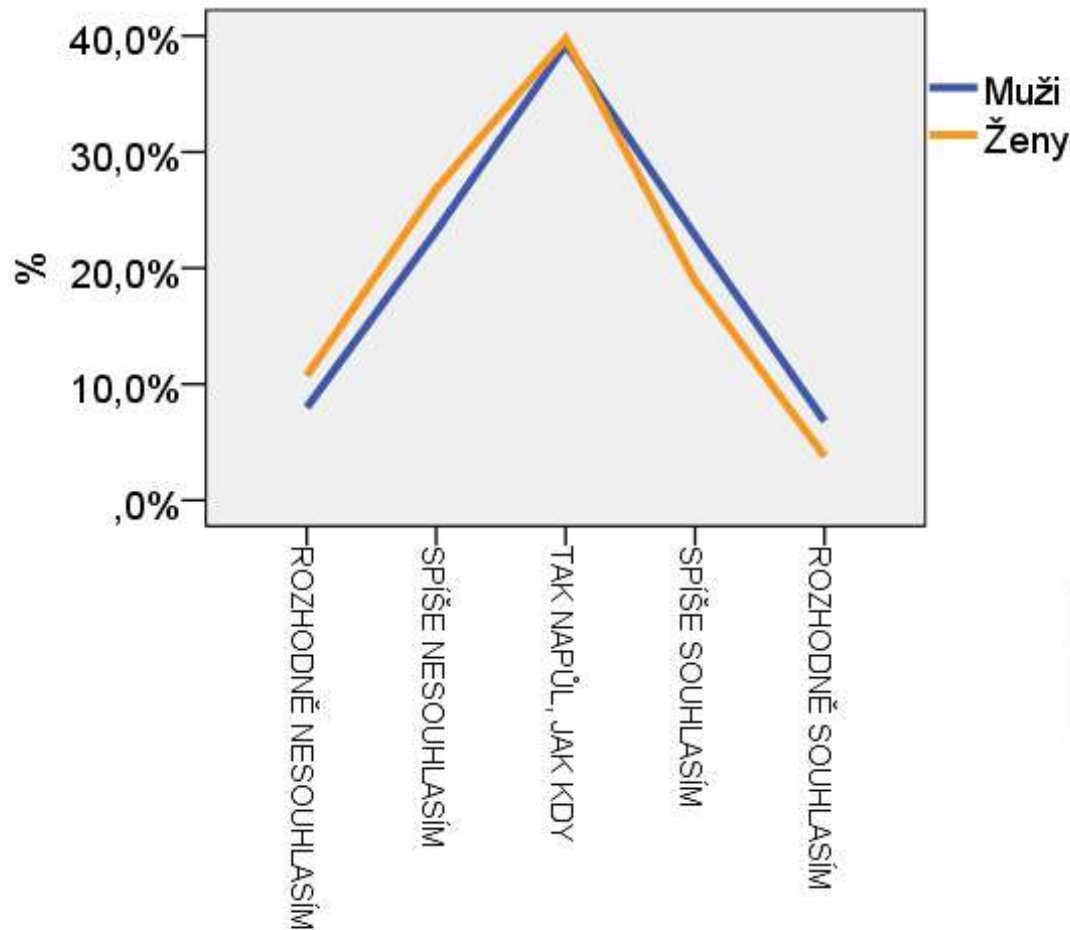
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	10,226 ^a	2	,006
Likelihood Ratio	10,326	2	,006
Linear-by-Linear Association	10,076	1	,002
N of Valid Cases	280		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 21,69.

Symmetric Measures

	Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal Contingency Coefficient	,188	,006
N of Valid Cases	280	

Dominance podle pohlaví

f) Obvykle dokážu vnutit druhému svůj názor, ...

Chi-Square Tests

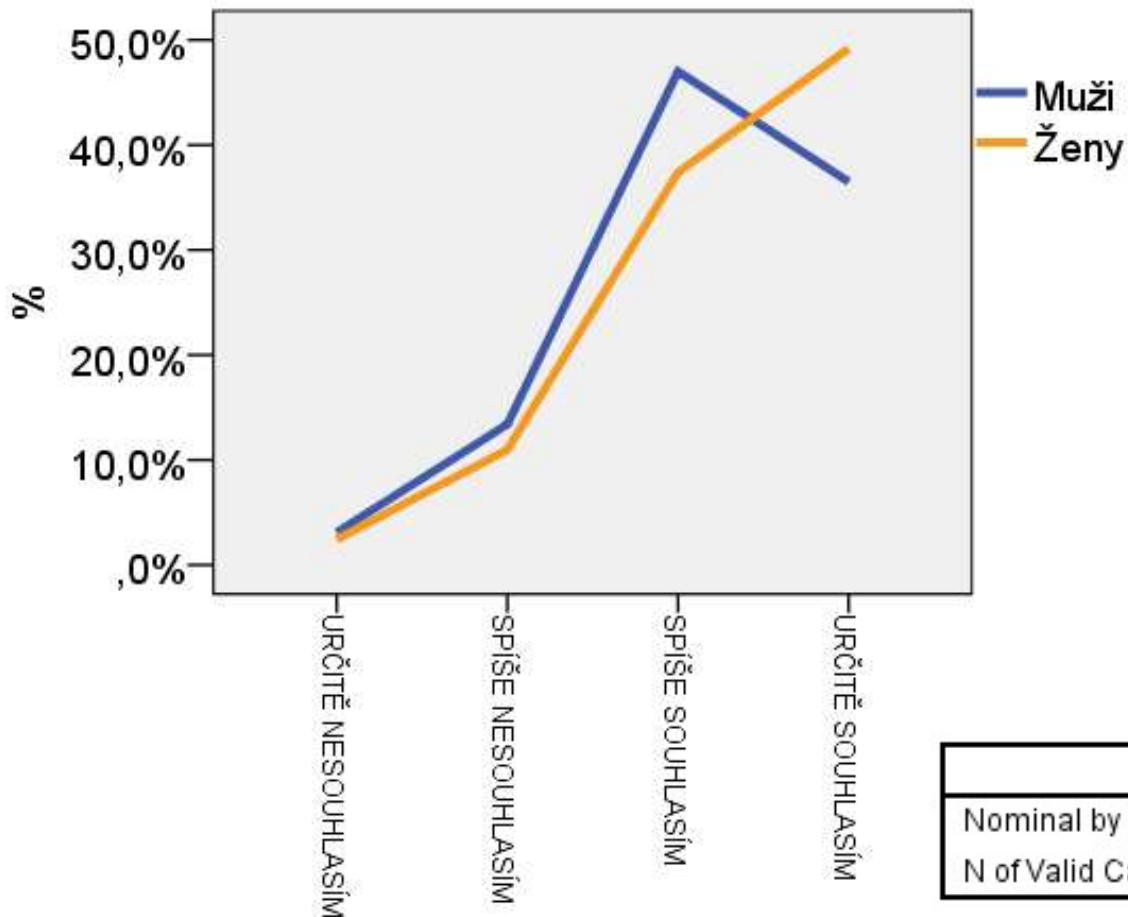
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	9,527 ^a	4	,049
Likelihood Ratio	9,597	4	,048
Linear-by-Linear Association	8,847	1	,003
N of Valid Cases	1003		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 26,42.

Symmetric Measures

	Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal Contingency Coefficient	,097	,049
N of Valid Cases	1003	

Názor na vhodnost pomoci ženské oběti DN podle pohlaví

Měla by vyhledat odbornou pomoc - např. zavolat linku bezpečí, manželskou poradnu, psychologovi

Chi-Square Tests

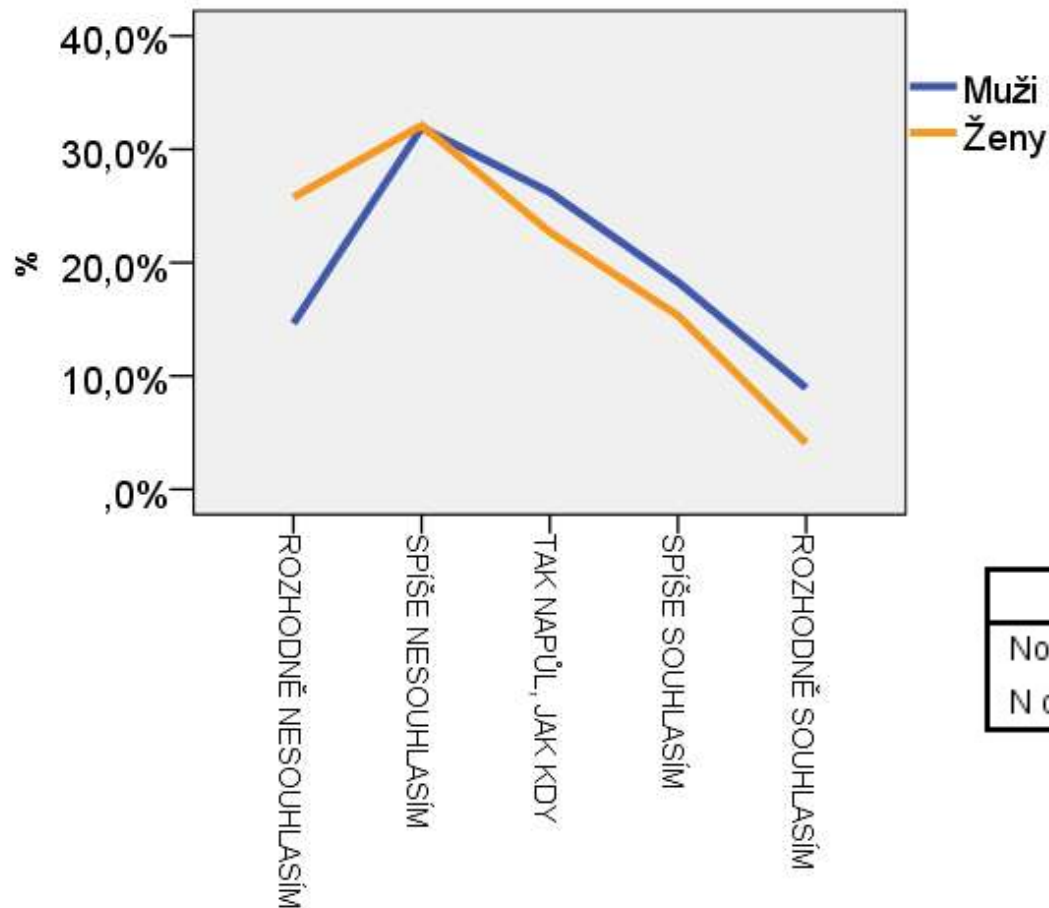
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	16,083 ^a	3	,001
Likelihood Ratio	16,135	3	,001
Linear-by-Linear Association	11,012	1	,001
N of Valid Cases	977		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 13,40.

Symmetric Measures

	Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal Contingency Coefficient	,127	,001
N of Valid Cases	977	

Názor na to, zda sex představuje manželskou povinnost podle pohlaví

g) Stále platí, že sex představuje manželskou ...

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	26,432 ^a	4	,000
Likelihood Ratio	26,847	4	,000
Linear-by-Linear Association	21,966	1	,000
N of Valid Cases	981		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 31,90.

Symmetric Measures

	Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal Contingency Coefficient	,162	,000
N of Valid Cases	981	

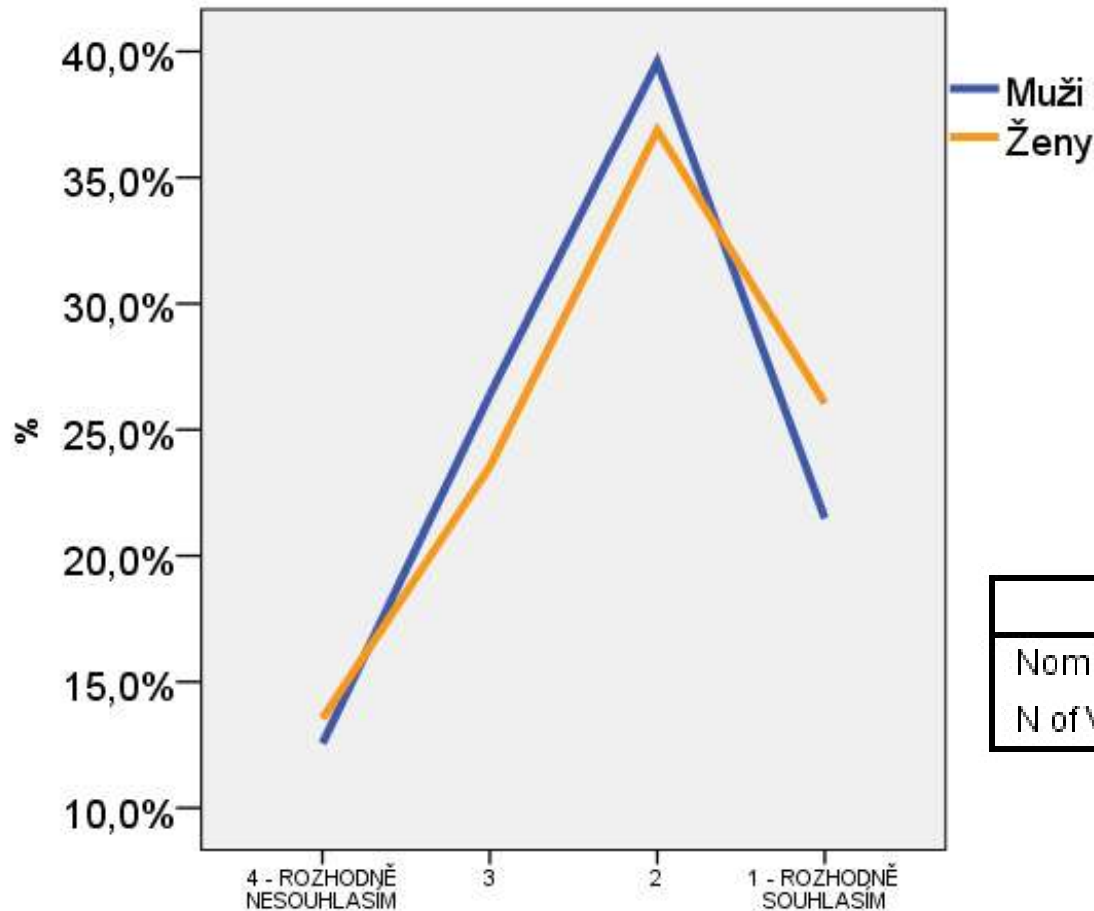
Ad 2: Ženy hodnotí svou os. úspěšnost dle vnímané kvality partnerského vztahu více než muži?

- ženy jsou normami tlačeny do sebeobětování, orientace na vztahy, cítí se odpovědné za to, jak jejich vztah funguje
- proti:
 - u mužů souvisí pocit os. úspěšnosti se spokojeností ve vztahu podobně jako u žen (u mužů $r = 0,16$; u žen $r = 0,19$)
 - stejně tak korelace pocitu os. úspěšnosti a ekonomického postavení rodiny je u obou pohlaví podobná (u mužů $r = 0,27$; u žen $r = 0,28$)

Ad 3: Pocit os. selhání pachatelek DN kvůli obsahu norem?

- „je špatné, aby ženy vyvolávaly konflikty a byly násilné“ (x muži) → selhala jsem, pokud jsem se dopustila DN
 - kontrola názoru, zda je lepší jít do konfliktu, než něco trpně snášet, u žen souvislost skutečně mírně oslabí ($r = 0,12$) - názor na přípustnost vyvolání konfliktu tedy souvislost vysvětluje, ale jen částečně
- proti:
 - názor mužů a žen na přípustnost konfliktu se ale neliší
 - nicméně to by mohlo být dáno obecnou formulací otázky

Názor na přípustnost konfliktu podle pohlaví

g) Jit do konfliktu je rozhodně lepší než něco trpně snášet

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	3,468 ^a	3	,325
Likelihood Ratio	3,473	3	,324
Linear-by-Linear Association	,744	1	,388
N of Valid Cases	950		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 61,35.

Symmetric Measures

	Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal Contingency Coefficient	,060	,325
N of Valid Cases	950	

Závěr

- **nelze vyloučit, že u žen se dostavuje pocit selhání (až deprese) jako reakce na vlastní přečin (spáchání DN), zatímco u mužů ne, a to v důsledku sociálních faktorů**
 - muži podléhající normě toxické maskulinity?
 - nepotvrzeno, že by ženy nahlížely konflikt jako nevhodnou strategii, ani že by pro ženy kvalita vztahu byla výrazně více propojena s pocitem os. úspěšnosti
 - alternativní vysvětlení efektu u žen: **ženy možná citlivější na překročení obecných norem? (protože je jim to méně tolerováno, jakožto osobám s nižším statusem)**
- limitem nicméně průřezová data, obecný indikátor deprese
- obecně k diskuzi – je „zdravé“, pokud takto ženy skutečně reagují?